

ภาคผนวก ก

ราชบัณฑิตยสถาน และกรรมการชุดต่าง ๆ

ความเป็นมา

ใน พ.ศ. 2469 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชดำริว่า "กรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนคร" นั้น ทำหน้าที่นอกเหนือจากเรื่องการจัดการหอพระสมุดอีกมากมาย ชื่อหน้าที่เรียกไม่สมกับหน้าที่ ประกอบกับทรงเห็นสมควรฟื้นฟูกรมราชบัณฑิตซึ่งมีมาแต่โบราณ จึงโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนนามกรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนคร โดยประกาศจัดตั้งเป็น ราชบัณฑิตยสภา แทน

ครั้น พ.ศ. 2476 รัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่าราชบัณฑิตยสภาทำงานทั้งฝ่ายวิชาการและปฏิบัติการ ทำให้งานไม่ดำเนินไปได้ดีเท่าที่ควร สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ถวายคำปรึกษาแก่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สมควรจัดตั้งสถาบันซึ่งมีสมาชิกประกอบด้วยคุณวิชาที่จะกระทำการค้นคว้าหาความรู้นำมาเผยแพร่แก่ประชาชนและสร้างตำรับตำราให้แพร่หลายต่อไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วย ราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2476 ขึ้น

ต่อมา พ.ศ. 2485 ได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2476 ใหม่ทั้งฉบับ และตราพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2485 ขึ้นแทน ปัจจุบันราชบัณฑิตยสถานเป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง มีฐานะเป็นกรม อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ราชบัณฑิตยสถานมีหน้าที่ 3 ประการคือ

- 1) ค้นคว้าและบำรุงสรรพวิชาให้เป็นคุณประโยชน์แก่ชาติและประชาชน
- 2) ติดต่อและแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์การปราชญ์อื่น ๆ
- 3) ให้ความเห็น คำปรึกษา และปฏิบัติการเกี่ยวกับวิชาตามความประสงค์ของรัฐบาล

สมาชิกและหน้าที่ของสมาชิก

ราชบัณฑิตยสถานมีสมาชิก 3 ประเภท คือ ภาควิชาสมาชิก ราชบัณฑิต และราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ภาควิชาสมาชิก (Associate Fellow) คือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งที่สมัครเข้าทำการร่วมกับราชบัณฑิตยสถาน โดยมีคุณวุฒิตามที่กำหนดในกฎหมาย และราชบัณฑิตยสถานได้พิจารณาเห็นควรให้รับได้

ราชบัณฑิต (Fellow) คือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งที่ประชุมร่วมกันของราชบัณฑิตทุกสำนักได้พิจารณาคัดเลือกจากภาควิชาสมาชิก แล้วนำเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงแต่งตั้งเป็นราชบัณฑิต

ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (Honorary Fellow) คือผู้ทรงเกียรติคุณในวิชาประเภทใดประเภทหนึ่ง ซึ่งที่ประชุมร่วมกันของราชบัณฑิตทุกสำนักเห็นชอบ แล้วนำเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงแต่งตั้ง

ภาควิชาสมาชิกและราชบัณฑิตมีหน้าที่เข้าร่วมประชุมสำนัก และเสนอผลงานวิจัยหรือบทความทางวิชาการต่อสำนัก ส่วนราชบัณฑิตนั้นยังมีหน้าที่ทางด้านบริหารอย่างอื่น ๆ อีกด้วย สมาชิกทั้งสามประเภทนี้อาจเป็นข้าราชการประจำหรือไม่ก็ได้ และไม่จำเป็นต้องมาประจำปฏิบัติงานที่ราชบัณฑิตยสถาน

สำนักในราชบัณฑิตยสถาน

สำนักคือกลุ่มราชบัณฑิตและภาควิชาสมาชิก แบ่งตามประเภทและสาขาวิชาที่ประจำอยู่ตามกฎหมาย ปัจจุบันมี 3 สำนักคือ

ก. **สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง (The Academy of Moral and Political Sciences)** แบ่งวิชาออกเป็น 3 ประเภท

1. ประเภทปรัชญา (Philosophy)

แบ่งออกเป็น 4 สาขาวิชา คือ

อภิปรัชญา (Metaphysics)

และ ญาณวิทยา (Epistemology)

อักษวิทยา (Axiology)

ตรรกศาสตร์ (Logic)

ศาสนศาสตร์ (Religious Studies)

2. ประเภทสังคมศาสตร์ (Social Sciences)

แบ่งออกเป็น 12 สาขาวิชา คือ

- นิติศาสตร์ (Law)
- รัฐศาสตร์ (Political Science)
- รัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration)
- สังคมวิทยา (Sociology)
- มานุษยวิทยา (Anthropology)
- จิตวิทยา (Psychology)
- สังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม (Social Administration and Social Welfare)
- เศรษฐศาสตร์ (Economics)
- บริหารธุรกิจ (Business Administration)
- นิเทศศาสตร์ (Communication Arts)
- ภูมิศาสตร์ (Geography)
- ศึกษาศาสตร์ (Education)

3. ประเภทประวัติศาสตร์ (History)

แบ่งออกเป็น 3 สาขาวิชา คือ

- ประวัติศาสตร์สากล (World History)
- ประวัติศาสตร์ไทย (Thai History)
- โบราณคดี (Archaeology)

ข. สำนักวิทยาศาสตร์ (The Academy of Science)

แบ่งวิชาออกเป็น 3 ประเภท

1. ประเภทวิทยาศาสตร์กายภาพ (Physical Sciences) แบ่งออกเป็น 8 สาขาวิชา คือ

- คณิตศาสตร์ (Mathematics)
- ฟิสิกส์ (Physics)
- เคมี (Chemistry)
- ดาราศาสตร์ (Astronomy)
- ธรณีวิทยา (Geology)
- อุตุนิยมวิทยา (Meteorology)
- สมุทรศาสตร์ (Oceanography)
- วิทยาการคอมพิวเตอร์ (Computer Science)

2. ประเภทวิทยาศาสตร์ชีวภาพ (Biological Sciences) แบ่งออกเป็น 3 สาขาวิชา คือ

- ชีววิทยา (Biology)
- พฤกษศาสตร์ (Botany)
- สัตววิทยา (Zoology)

3. ประเภทวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Sciences) แบ่งออกเป็น 10 สาขาวิชา คือ

- แพทยศาสตร์ (Medicine)
- วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering)
- เกษตรศาสตร์ (Agriculture)
- วิทยาศาสตร์การแพทย์ (Medical Science)
- เภสัชศาสตร์ (Pharmaceutical Science)
- ทันตแพทยศาสตร์ (Dentistry)
- สัตวแพทยศาสตร์ (Veterinary Science)
- วนศาสตร์ (Forestry)
- การประมง (Fishery)
- เทคโนโลยี (Technology)

ค. สำนักศิลปกรรม (The Academy of Arts)

แบ่งวิชาออกเป็น 3 ประเภท

1. ประเภทวรรณศิลป์ (Literary Arts)

แบ่งออกเป็น 7 สาขาวิชา คือ

- ต้นติภาษา (Classical Language)
- นิรุกติศาสตร์ (Philology)
- ภาษาศาสตร์ (Linguistics)
- วรรณกรรมพื้นเมือง (Folklore)
- วรรณกรรมร้อยแก้ว (Prose)
- วรรณกรรมร้อยกรอง (Poetry)
- วรรณคดีเปรียบเทียบ (Comparative Literature)

2. ประเภทสถาปัตยกรรมศิลป์ (Architectural Arts)

แบ่งออกเป็น 5 สาขาวิชา คือ

- สถาปัตยกรรม (Architecture)
- ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม (History of Architecture)
- ภูมิสถาปัตยกรรม (Landscape Architecture)

นาวาสถาปัตยกรรม (Naval Architecture)

การผังเมือง (Town Planning)

3. ประเภทวิจิตรศิลป์ (Fine Arts)

แบ่งออกเป็น 4 สาขาวิชา คือ

จิตรกรรม (Painting)

ประติมากรรม (Sculpture)

นาฏกรรม (Drama)

ดุริยางคกรรม (Music)

คณะกรรมการวิชาการสาขาต่าง ๆ ที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวน 41 คณะ มีดังต่อไปนี้

1. คณะบรรณาธิการทำสารานุกรมสำหรับนักเรียน
2. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สำนักขรรคมศาสตร์และการเมือง
3. คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย
4. คณะกรรมการชำระพจนานุกรม
5. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาไทย
6. คณะกรรมการทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์
7. คณะบรรณาธิการทำสารานุกรมไทย
8. คณะบรรณาธิการทำสารานุกรมประวัติศาสตร์สากล
9. คณะบรรณาธิการทำสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย
10. คณะกรรมการปรับปรุงวิธีการถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน
11. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย
12. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศาสนาสากล
13. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์รัฐศาสตร์
14. คณะกรรมการทำพจนานุกรมชื่อภูมิศาสตร์สากล
15. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์พระไตรปิฎกฉบับราชบัณฑิตยสถาน
16. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ธรณีวิทยา
17. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทยภาคอีสาน
18. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สังคมวิทยา
19. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เศรษฐศาสตร์

20. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เทคโนโลยีสารสนเทศ
21. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์คอมพิวเตอร์
22. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิศวกรรมอุตสาหกรรม
23. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์เทคโนโลยีทางภาพ
24. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ดนตรีสากล
25. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สถาปัตยกรรมศาสตร์
26. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาศาสตร์
27. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วรรณกรรม
28. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์
29. คณะกรรมการทำพจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรม
30. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย
31. คณะกรรมการทำสารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย
32. คณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานพืช
33. คณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานสัตว์
34. คณะกรรมการจัดทำศัพท์วรรณกรรมไทย
35. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ปรัชญา
36. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์แพทยศาสตร์
37. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์คณิตศาสตร์
38. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิศวกรรมเครื่องกล
39. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์พฤษศาสตร์
40. คณะกรรมการบัญญัติศัพท์สัตววิทยา
41. คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์นิติศาสตร์ อังกฤษ-ไทย

ที่มา รายงานประจำปี ราชบัณฑิตยสถาน 2541

ภาคผนวก ข

การถ่ายทอดอักษรไทย เป็นอักษรโรมันด้วยคอมพิวเตอร์

ความเป็นมา

การถ่ายทอดอักษรให้เป็นเสียงโดยใช้อักษรโรมันแทนนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ทางราชบัณฑิตยสถานได้กำหนดไว้อยู่แล้ว และได้ใช้ถ่ายทอดชื่อทางภูมิศาสตร์มาโดยตลอด อย่างไรก็ตามกฎเกณฑ์นี้มีไว้สำหรับผู้รู้ภาษาไทยเท่านั้น ในปี 1969-1971 จึงได้มีงานวิจัยเพื่อปรับปรุงขยายให้คอมพิวเตอร์ช่วยถ่ายทอดอักษรได้ด้วย โดยวิธีส่ง input เป็นอักษรไทยให้คอมพิวเตอร์ส่งผลลัพธ์ออกมาเป็นคำอ่านโดยใช้อักษรโรมันแทน

ในภาษาไทย ความสัมพันธ์ระหว่างตัวสะกดกับการออกเสียงยังเดาได้มากกว่าภาษาอังกฤษ แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่บ้างในคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤต ตัวอย่างเช่น คำว่า "หลุก-หลิก" เราอ่านว่า /lùk-lik/ แต่คำว่า "หลิก" ซึ่งแปลว่า "ชานา" นั้น ต้องอ่านว่า /hà-lí-kà/ ไม่ใช่ /lik/ คำว่า "อรหัน" ต้องอ่านว่า /ʔɔɔ-rá-hǎn/ แต่ "อรหันต์" ต้องอ่านว่า /ʔà-rá-hǎn/

"อริ" อ่านว่า /ʔà-rí/ โดยพยางค์ที่ 2 มีเสียงเอก แต่ "อริยะ" อ่านว่า /ʔà-rí-yá/ โดยพยางค์ที่ 2 มีเสียงสามัญ

บางคนอาจจะนึกว่า "มาตามหา" อ่านว่า /maa-taam-haa/ แต่อันที่จริงอ่านว่า /maa-taa-ma-haa/

คำว่า "ปรากฏ" ต้องอ่านว่า /pa-raa-krom/ แต่คนที่ไม่รู้จักคำนี้อาจจะอ่านว่า /pràak-rom/ โดยถือว่า "ก" เป็นตัวสะกดของพยางค์แรก และ "ร" เป็นพยัญชนะต้นของพยางค์หลัง

คำว่า "ลูกอม" ก็อาจจะอ่านเป็น /luu-kɔɔm/ แทนที่จะเป็น /lúuk-ʔom/ ก็ได้

ระบบคอมพิวเตอร์

ระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ประกอบด้วยเครื่อง IBM 1800 ซึ่งมีขนาด 32K หน่วยความจำคำ 16 บิต (16 bit word memory) มีเครื่องพิมพ์แบบ Shinko เป็นตัวรับส่งอินพุต/เอาต์พุต

(input/output) แบบเชื่อมต่อตรง (on-line) เครื่องพิมพ์ชนิดนี้พิมพ์ได้ทั้งอักษรไทยและอักษรโรมัน นอกจากนี้ก็ยังมีหน่วย I/O อย่างอื่นอีก คือ แถบบันทึก IBM 2401 และจานบันทึกแบบ 1810

ในตอนแรกงานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ งานวิจัยเรื่องการสะกดคำรันท์ของภาษาไทยและงานเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เราใช้ภาษา TRANS เชื่อมโยงงานทั้งสองภาษานี้ใช้สำหรับหากฎหรือสูตรความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรกับเสียง เมื่อหาสูตรพบแล้วก็จะมีการทดสอบไปเรื่อย ๆ ในขณะทำงานวิจัยเพื่อปรับปรุงสูตรก็ดำเนินการควบคู่กันไป ในระบบนี้มีโปรแกรมแปลคำสั่ง (interpreter program) ที่ใช้ปฏิบัติการกับภาษา TRANS ลักษณะของภาษาดังกล่าว ตลอดจนลักษณะเชื่อมต่อตรงของระบบทำให้เราสามารถเปลี่ยนแปลงสูตรและเพิ่มสูตรได้ทุกระยะการทดสอบโดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงโปรแกรมใหญ่

ระบบโปรแกรม

การทำงานของระบบนี้เริ่มจากคำสั่งแบบเชื่อมต่อตรง โปรแกรมควบคุมจะทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของคำสั่ง เมื่อเห็นว่าถูกต้องแล้ว จึงจะจัดหาโปรแกรมที่เหมาะสมให้ปฏิบัติการ จากนั้นก็เตรียมรับคำสั่งในลำดับต่อไป คำสั่งที่ว่านี้มีต่าง ๆ กันคือ อาจจะให้ข้อมูลตัวอักษรที่จะให้แปลงเป็นเสียง อาจจะทำให้ใช้สูตรหรือกลุ่มของสูตร อาจจะทำให้รักษาแฟ้มที่เก็บสูตรต่าง ๆ อาจจะทำให้รับคำสั่งจากเครื่องอ่านบัตร อาจจะทำให้เตรียมการทดสอบหรือสาธิตก็ได้ เวลาที่ทดสอบหรือแก้ไขสูตรต่าง ๆ นั้น ระบบนี้ก็จะส่งผลลัพธ์ออกมาให้ดูทุกขั้นตอน เพื่อให้ผู้วิจัยหาที่ผิดได้ง่ายเข้า เวลาที่ใช้สาธิต ก็จะรับคำสั่งเพียงอย่างเดียวคือ รับคำไทยที่จะถ่ายทอดเป็นเสียงแล้วให้ผลลัพธ์เพียงอย่างเดียวเช่นกัน คือให้อักษรโรมันที่เป็นตัวแทนแสดงอาการออกเสียงของคำไทยนั้น ๆ

ปฏิบัติการที่สำคัญที่สุดของระบบนี้อยู่ที่สูตรภาษา TRANS สูตรดังกล่าวประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ 1) ชื่อสูตร 2) คำบรรยายสูตร 3) สิ่งที่สูตรนี้จะทำให้ข้อมูลเปลี่ยนแปลง สูตรนี้จะทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงข้อมูลไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะสมบูรณ์ เวลาที่เปลี่ยนก็จะเปลี่ยนทับข้อมูลเดิมลงไป

เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ระบบนี้จะเปรียบเทียบข้อมูลกับคำบรรยายสูตร ถ้าตรงกันก็จะเปลี่ยนแปลงข้อมูลไปตามสิ่งที่กล่าวไว้ในส่วนที่สาม

สูตรนี้บอกว่า ถ้าพบตัว "จ, ร, ล, หรือ ว" ที่ไม่ใช่ตัวอักษรตัวสุดท้ายของคำ นอกจากนี้ อักษรตัวนี้ยังจะต้องนำหน้าด้วยพยัญชนะอีก 1 ตัวกับ "า" ด้วย ก็ให้แทรกตัว A ซึ่งเป็นอักษรที่ใช้แสดงแทนเสียง "ะ" ลงไปได้ทันที เราจะเห็นว่าในส่วนที่ 4 ของสูตรนั้น นอกจากจะมี XOND แล้ว ยังมีคำว่า GOTO *R20 อีกด้วย ตรงนี้หมายความว่า ถ้าหาได้พบตามนี้ก็ให้ปฏิบัติตามสูตรนี้ไป 1 ครั้ง (ขอให้สังเกตว่า ไม่มี R ต่อจากชื่อสูตร) แล้วทำตามสูตรต่อไปได้เลย แต่ถ้าหาไม่พบ ให้ข้ามลำดับไปปฏิบัติตามสูตร *R20 ต่อไป

เมื่อเครื่องตรวจคำว่า "สารA&พัด" ก็ปรากฏว่า "ร" คือพยัญชนะที่มีพยัญชนะอีกตัวหนึ่งกับ "า" นำหน้า และ "ร" ตัวนี้ก็ไม่ใช่อักษรตัวสุดท้ายของคำด้วย ขอให้สังเกตว่าเครื่องหมาย "&" แสดงที่สุดของพยางค์ ส่วนเครื่องหมาย "๑" แสดงที่สุดของคำ ผลลัพธ์ที่จะได้จากสูตรนี้คือ "สารA&พัด" เนื่องจากสูตรนี้กำหนดไว้ว่าให้ปฏิบัติเพียงครั้งเดียว เครื่องก็จะไปปฏิบัติการตามสูตรในลำดับต่อไปทันที โดยข้อมูลในตอนนี้มีหน้าตาคือ "สารA&พัด"

งานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์

สูตรต่าง ๆ ที่เราเห็นนั้น เราจะเขียนออกมาไม่ได้เป็นอันขาดถ้าไม่มีการวิจัยทางด้านภาษามาก่อน เป้าหมายสำคัญของงานวิจัยนี้ก็คือ หากกฎเกณฑ์การออกเสียงของคำไทยโดยอาศัยหลักเกณฑ์จากตัวสะกด

งานวิจัยนี้อาจจะแยกออกได้เป็น 6 ส่วนคือ

1. การย้ายที่สระ

ในภาษาไทยเรานั้น มีรูปสระอยู่ 5 ตัว ที่วางไว้หน้าพยัญชนะคือ "เ, แ, โ, ใ, ไ" ในบางกรณี สระเหล่านี้ก็ออกเสียงตามพยัญชนะตัวแรก เช่น "เกณฑ์, แขน, โคน, ใน, ไทย" ซึ่งออกเสียงดังนี้คือ /keen, khæn, koon, nay, thay/ ในบางกรณี สระเหล่านี้ก็ออกเสียงตามพยัญชนะตัวที่สอง เช่น "เพลง, แปรง, โกลน, ผู้ใหญ่, ไกว" ซึ่งออกเสียงดังนี้ คือ /phleeng, præng, kloon, phûu-yày, kway/

ปัญหาสืบเนื่องอีกข้อหนึ่งก็คือ สระบางเสียงประกอบด้วยอักษรหลายตัวที่วางรูปอยู่ห่างกันเช่น "เอะ" เราต้องย้ายที่ "เ" ไปไว้

ข้างหลัง "จ" เสียก่อน เพื่อให้รูปสระอยู่รวมกลุ่มกันเป็น "เอะ" ซึ่งแสดงเสียง /ə/ เสียงนี้เวลาถ่ายถอดอักษรเราจะใช้ว่า OE

ในคำว่า "เตรียม" เราต้องย้ายที่ "เ" ไปไว้หลังตัว "ร" เพื่อให้สระรวมกลุ่มกันเป็น "เือ" เพื่อแสดงเสียง /ia/ เวลาถ่ายถอดอักษรเราจะใช้ว่า IA

ในคำว่า "เหลือเกิน" รูป "เ" ของพยางค์แรกต้องย้ายไป 2 ตำแหน่ง คือไปอยู่หลัง "ล" เพื่อรวมตัวกันเป็น "เือ" แสดงเสียง /ua/ และถ่ายถอดออกมาเป็น UA ส่วนรูป "เ" ของพยางค์ที่สองต้องย้ายไปอยู่หลัง "ก" เพื่อให้รวมกันเป็น "เ" แสดงเสียง /ə/ และถ่ายถอดออกมาเป็น OE

2. กำหนดขอบเขตของพยางค์

สูตรนี้ส่วนใหญ่ของระบบนี้เป็นเรื่องการกำหนดขอบเขตของพยางค์ ซึ่งมีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ กันมากมาย ตัวอย่างเช่น "า" ที่ตามหลังมาด้วยพยัญชนะ 2 ตัว พยัญชนะ 2 ตัวที่ตามหลัง "า" มานั้นตัวหนึ่งอาจจะเป็นตัวสะกดของพยางค์หน้า หรือทั้ง 2 ตัวอาจจะเป็นพยัญชนะต้น ในลักษณะควบกล้ำของพยางค์หลังก็ได้ สมมติว่า เรามี "-ากร-" ถ้าไม่มีกฎเกณฑ์อย่างอื่นมาช่วย หรือถ้าไม่รู้จักคำนั้นมาก่อน เราอาจจะแยกพยางค์ที่หลัง "า" หรือ หลัง "ก" ก็ได้

3. การเติมเสียงสระ

มีคำในภาษาไทยมากมายที่มีเสียง "ะ" หรือ "เ" แทรกทั้ง ๆ ที่ไม่ปรากฏรูปอักษร เช่น ในคำว่า "สนม" ซึ่งออกเสียงว่า /sa-nǒm/ คำนี้มีเสียง /a/ มาแทรกอยู่ข้างหลัง "ส" และมีเสียง /o/ มาแทรกอยู่ระหว่าง "น" กับ "ม"

คำว่า "สมร" ซึ่งมีลักษณะเดียวกับ "สนม" ออกเสียงว่า /sa-mǒwn/ คำนี้มีเสียง /a/ มาแทรกอยู่ข้างหลัง "ส" แต่แทนที่จะมีเสียง /o/ แทรกอยู่ระหว่าง "ม" กับ "ร" กลับมีเสียง /ɔɔ/ เข้ามาแทรกแทน

คำว่า "อรรวณ" ออกเสียงว่า /ɔɔ-ra-wan/ คำนี้ก็มีเสียง /ɔɔ/ มาแทรกหลัง "อ" และมีเสียง /a/ มาแทรกหลัง "ร"

คำว่า "สระตะ" ออกเสียงว่า /sa-ra-tà/ โดยมีเสียง /a/ มาแทรกอยู่หลัง "ส" และหลัง "ร" แต่คำว่า "สรสิทธิ์" กลับออก

เสียงว่า /sǎw-ra-sít/ โดยมีเสียง /w/ แทรกอยู่หลัง "ส"
และเสียง /a/ แทรกอยู่หลัง "ร"

4. การซ้ำอักษร

ในภาษาไทยมีคำบางคำที่ใช้อักษรตัวเดียว แต่ออกเสียงเหมือนกับมีอักษรนั้น 2 ตัว เช่น "ลัทธิกา" ออกเสียงว่า /lǎt-thì-kaa/ เราออกเสียงเหมือนกับมี "ฐ" 2 ตัว โดยให้ตัวหนึ่งเป็นตัวสะกดของพยางค์แรก และอีกตัวเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์หลัง

คำว่า "ลัคนา" ออกเสียงว่า /lák-kha-naa/ "ค" ออกเสียง 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกเป็นตัวสะกดของพยางค์แรก และอีกตัวเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์หลัง

คำว่า "นิตยา" ก็เช่นกัน ออกเสียงเป็น /nít-ta-yaa/ ทั้ง ๆ ที่มี "ต" เพียงตัวเดียว

5. กฎเกณฑ์เบ็ดเตล็ด

กฎเกณฑ์อื่น ๆ นอกเหนือไปจาก 4 ข้อแรกนั้น เป็นเรื่องเบ็ดเตล็ด พอดีกำหนดได้ไม่ยากนัก เช่น มีตัวอักษรบางตัวที่ปรากฏรูป แต่ไม่ออกเสียง หรือตัวอักษรบางตัวที่ออกเสียงต่าง ๆ กันไปโดยขึ้นอยู่กับว่าจะปรากฏตัวอยู่ที่ส่วนไหนในพยางค์นั้น

คำว่า "พราหมณ์" กับ "พรหม" เป็นตัวอย่างของคำที่มี "ห" ที่ไม่ออกเสียง เพราะอ่านออกเสียงเป็น /phraam, phrom/

คำว่า "ออก" ออกเสียงเป็น /wǎw k/ โดยที่ "อ" ตัวแรกทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้น ส่วน "อ" ตัวหลังกลายเป็นสระ เสียง /w/ เวลาถ่ายถอดเราจะใช้ o แทน

คำว่า "ลอง" ออกเสียงว่า /lɔwŋ/ โดยที่ "อ" ตัวที่สองทำหน้าที่เป็นสระเสียง /w/ แต่ในคำว่า "ลอล" กลับออกเสียงว่า /la-wɔw/ โดยที่ "อ" ตัวที่สองกลายเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ที่สอง ไม่ใช่สระ

คำว่า "ขวง" ออกเสียงว่า /khǔaŋ/ ในที่นี้ "ว" กลายเป็นสระผสม เสียง /ua/ ซึ่งเวลาถ่ายถอดเราจะใช้ว่า UA ในคำนี้ "ว" ปรากฏอยู่ในตำแหน่งที่สอง ทั้งตามหลังและนำหน้าพยัญชนะ

คำว่า "ขวน" ซึ่งมี "ว" อยู่ในตำแหน่งเดียวกันกับ "ว" ในคำว่า "ขวง" ทุกประการกลับออกเสียงว่า /khwǎn/ โดย "ว" ใน

นี้ ทำหน้าที่เป็นตัวควบกล้ำ

6. ซ้อยกเว้น

คำหรือกลุ่มพยางค์ที่ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ทั้ง 5 ที่กล่าวมานั้น จะต้องถือว่าเป็นคำยกเว้น

คำว่า "กรีด" ออกเสียงว่า /kriit/ โดยที่ "กร" เป็นเสียงควบกล้ำ แต่คำว่า "กรีษ" ต้องออกเสียงเป็น /kariit/ โดยที่ "ก" เป็นพยัญชนะต้นของพยางค์แรกที่มีเสียง "กะ" แทรกและ "ร" เป็นพยัญชนะต้นของพยางค์หลัง

คำว่า "มาตุ" ออกเสียงว่า /maa-tù/ ตรงตัว แต่คำว่า "ชาตุ" กลับออกเสียงว่า /thâat/ โดยไม่ออกเสียง "ต"

คำว่า "ผาติ" ออกเสียงว่า /phǎa-tì/ ตรงตัว แต่คำว่า "ญาติ" กลับออกเสียงว่า /yâat/ โดยไม่ออกเสียง "ติ"

คำว่า "ธีรภาพ" ออกเสียงว่า /thii-rá-phâap/ แต่คำว่า "ธีรณะ" กลับออกเสียงว่า /sîi-sà/ โดยไม่ออกเสียง "ร"

คำว่า "มารยาท" ออกเสียงว่า /maa-ra-yâat/ แต่คำว่า "มารยา" กลับออกเสียงว่า /maan-yaa/ โดยไม่มีอีกพยางค์หนึ่งหลัง "ร"

คำว่า "ลามก" ออกเสียงว่า /laa-mók/ แต่คำว่า "พุทธมามก" ออกเสียงว่า /phút-thá-maa-má-kà/ โดยที่ "มก" ออกเสียงว่า /mók/ มีเสียง /o/ แทรกในคำแรก แต่ออกเสียงว่า /má-kà/ โดยมีเสียง /a/ แทรกในคำหลัง

คำว่า "มณฑก" ออกเสียงว่า /mon-thók/ โดยที่ "ท" ออกเสียงเป็น /th/ แต่ในคำว่า "มณฑป" กลับออกเสียงว่าเป็น /mon-dòp/ "ท" ออกเสียงเป็น /d/ ไป

คำว่า "ฤกษณะ" ออกเสียงว่า /rúk-sa-ná/ [ริก-สะ-นะ] โดยที่ "ฤ" ออกเสียงเป็น /rú/ [รี] แต่คำว่า "ฤกษ์" ออกเสียงเป็น /rǎók/ โดยที่ "ฤ" ใช้แทนเสียง /rǎo/

คำว่า "ครุ" อาจจะออกเสียงว่า /khrú/ หรือ /khá-rú/ ก็ได้ แล้วแต่ความหมาย

คำว่า "เกียรติ" ออกเสียงว่า /kiat/ โดยไม่ออกเสียง "ร" และ "ิ" แต่ในคำว่า "เกียรติยศ" ออกเสียงว่า /kiat-tì-yót/ โดยมีการซ้ำเสียง "ต" และออกเสียง "ิ" ด้วย

คำว่า "นวด" ออกเสียงว่า /núat/ โดยที่ "ว" ใช้แทนเสียงสระผสม แต่คำว่า "นวก" กลับออกเสียงว่า /ná-wá-kà/ โดยที่พยัญชนะแต่ละตัวทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นของแต่ละพยางค์ที่มีเสียง /a/ แทรก

คำว่า "ฉีพร" ออกเสียงว่า /cii-phwǎn/ แต่คำว่า "ตีพร" กลับออกเสียงว่า /diip/ โดยไม่ออกเสียง "ร"

คำว่า "ชุกชุม" ออกเสียง /chúk-chum/ แต่คำว่า "ชุกชี" กลับออกเสียงว่า /chúk-kà-chii/ โดยที่ "ก" กลายเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ที่สอง ที่มีเสียง /a/ แทรกด้วย

คำว่า "สัสดี" ออกเสียงว่า /sàt-sà-dii/ โดยมีการซ้ำเสียง "ส" และแทรกเสียง /a/ แต่ในคำว่า "สวัสดี" กลับออกเสียงว่า /sa-wàt-dii/ โดยไม่มีการซ้ำเสียงและแทรกเสียงแต่อย่างใด

ที่มา

Warotamasikkhadit, Udom, David Londe, Nitaya Kanchanawan "The Design and Construction of a System to Transliterate Thai by Computer" in *6th Australian Computer Conference: Proceedings Vol. II*. Sydney, May 20-24, 1974

พิมพ์ที่... สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University Press.